

దూరంగా నల్లగా పడుతున్న రోడ్డు మీద... అది పెద్దగా బోగ్గి లాంటిది అని గుఱుతున్నాయి. ఆ బోగ్గిల కళ్లు, జీబులు, స్కూలుల్లో ద కలెగ్రాఫీలు విసిరివేస్తున్నాయి. పిల్లలకి వేసేదానిలో గమం దగ్గరి గాలి పంఖాల (టోపిల చెదుగాలి లోడేసే పంఖాలు) బొయ్యమనే శబ్దం ఒకే స్థాయిలో వినిపిస్తోంది. ఈ శబ్దాలన్నిటిని మింగేసే పి.ఎస్.సి. (కోల్ స్పీనింగ్ ప్లాంట్) విద్రితంగా పడుతుంది.

బంకర్ల పైకి బోగ్గు తెచ్చే పట్టాకు తేరింగులు వేస్తున్న పిల్లల్లో డేవిడ్ ఆయర్ గ్రీను అంటేనే బట్టలలో తేరింగులు అమర్చడానికి యమ తంతులు పడుతున్నాయి. స్పీనింగ్ ప్లాంట్లు పక్కనే గల రైల్వే పట్టాం మీదుగా గూడ్స్ రైలు ధనధనలాడుతూ వెళ్ళిపోయింది. ఆ చప్పుడుకు పియస్సే రేకులు జనజనలాడాయి...

పి.ఎస్.సి పక్కనే గల విశాలమైన యార్డులో సేల్ కుప్పలు (బోగ్గులో కలిపి వచ్చిన రాళ్ళు) సాయం తప్ప సరిందలో విన్న విన్న గుట్టబోర్లలాగా కనిపిస్తున్నాయి. పియస్సే ముఖద్వారం వద్ద గమలమంది బోగ్గు తెచ్చిన లారీలు పేరుకుపోయాయి. వైవళ్లు అరుస్తున్నారు. కొంతమంది స్త్రీల సంపు దగ్గర తమ జిడ్కోడే ముఖాను కడుక్కుంటున్నారు.

కిందిమంది పైకి చూస్తూ వోర్మెన్ సదానందం మెడ నరాలు ఉబ్బుతుండగా కేకేశాడు. ఆ ప్రాంతంలో ఎవరికైనా కేకలలో తప్ప మెట్లగా మాట్లాడడం అంవాయి లేదు.

"డేవిడ్ వస్తావా?" సదానందం కేక.

జవాబు లేదు. "గాడ్ కిడుకులు- వంగుతే..." సదానందం గొంతుకుంటూ ఇసుక తంతుల మీదుగా కొంత దూరం పైకెక్కి- "ఆడ పోలివెనతినన్న పెట్టుకున్నవ- సరసా లాడన్నవా? పనిచేస్తున్నవా?" సదానందం వోరంతా తెరిచి అన్నాడు.

"అయినోయింది సార్!" డేవిడ్ బిగ్గరగా చెప్పాడు.

"లోడింగ్ అగిపోయింది. కింద రైల్వే వ్యాగ్నుల్ని విప్పి దివాలంచుతారు. నీ బ్రేక్ డౌన్ వాడేకేం ముద్దు. రైల్వే వాళ్ళు దామి రేజ్ వేస్తారు. ఇం చూసుకో. ఒకరివోకరు తిట్టుకుంటారు. మేనేజర్ గాడు అన్న పక్కను పాతం బెడ్రుడు" సదానందం అనేసి కిందికి దిగిపోయాడు.

పి.ఎస్.సి. కింది భాగంలో పియెంట్ గోడ పక్కకు పడుతున్నట్లుగా సిగ్గుపడుతూ రాసకొండ రామయ్య నిలుచున్నాడు.

"నిమోయి రాములు సముద్రంవ పోలి తీర్చి నీ అండ్ల మచ్చే ఇదేవోదేవి" అన్నాడు సదానందం అక్కడే అడ్డదిడ్డంగా వున్న కుర్చీ మీద కూలబడుతూ.

"ఇప్పుడల్లా వా రిటైర్మెంట్ పార్టీ కాదుండీ" అన్నాడు రామయ్య.

"ఓ... ఓ" మర్రేసేయిన- ఓగి-ద్యూలేకేమె అలిశ్యంగా ముక్కుతూ మూలుతూ వచ్చేటోవి ఇయ్యల్ల మాత్రం పాదాలచ్చినవే... అంతేలే- కంపనీని పని గద- అట్ల కూర్చో- మీ గ్యాంగ్ లెంతా తయారై వస్తోందావచ్చు- జెర పళ్ళలు గిట్టలు గొట్టి వస్తరుగదా!!" అన్నాడు సదానందం.

సదానందం నల్లగా పొట్టిగా వుంటాడు...

ఉబ్బు వెంపలు- అసహ్యంగా పొడుచు కొచ్చిన బోత్ల- నడునడం కూడా వేము కుంట నడుస్తాడు... అతను కోల్ ఫిల్టర్ గా ఉద్యోగంలో చేరి వచ్చి పిల్లల పిల్లల ఎలక్ట్రీషియన్ కింద హెల్పర్ గా చేరి ఎలక్ట్రీషియన్- అల్లా వోర్మెన్, దాకా దంపకొచ్చాడు.

రాసకొండ రామయ్య మరంత సిగ్గుపడి పోయి పియెంట్ గోడ పక్క కింద కూర్చున్నాడు. అతని వెదల్లు ముఖం ముడుతలు పడిపోయివున్నది. పెద్ద వోరు- దనడకు నాలుగు సండ్లు తప్ప ముందటి పండ్లు కొన్ని ఊసిపోయాయి. ఎండిన కంపలాగా తెల్లగా నల్లిపోయిన వెంట్రుకలు- ఎముకకు ఊగు లాడే చర్మం- ఎడమచేతి వేళ్ళు రెండు తెగిపోయాయి. సరిపిన వెంట్రుకలకు మానె రాస్తే ఉంటుంది. ముందుకు వెంట్రుకన్న కుంపం బొట్టు పోవచ్చుకు కోసే మేకపోతు సుదులు వెల్లినట్లుగా వుంది.

"నిమోయి రాములు ఇయ్యల్ల కూడా

ద్యూలే బట్టలే వేసుకొచ్చినవే! ధోతి అంగీసుకోకపోయినవా?" అన్నాడు సదానందం.

రామయ్య ముఖంలో మబ్బులు కమ్మాయి. ఇండాకటి సిగ్గు మాయమై పోయింది. "ఈటికి నాకు ఇయ్యల్లోని రుదం తీరిపోతది కదా సార్!" అన్నాడు. ఆ గొంతు ననికింది.

"అయినోయింది సార్!" డేవిడ్ కేక పెట్టాడు.

సదానందం ఎవరో తరుముతున్నట్లుగా అక్కడినుంచి లేచిపోయి క్యాబినీలో అరుక సాగిండు.

పియెంట్ ఆవులింది. పియెంట్ బోక బోక జరుకూ జరుకూ, గిరగిర, కిరకిర, దబదబడ చెవులు బద్దలు కొట్టే అనేక ధకాల శబ్దాలతో నడువసాగింది.

రామయ్య పిప్పివాడిలాగా నడుస్తున్న పట్టాలకేసి, పట్టాల మీద బొల్లర బొల్లర పైకి పోతున్న బోగ్గు వెళ్ళలేసే మాస్తున్నాడు.

గొంతులో మంట- కండ్లల్లో వెలుగు... అదేక్కడికి పరిపోలేదనిపింది. రెండోది తీసి వేసుకున్నాడు.

ఇప్పుడు రామయ్య - పియెంట్ బెట్టు అటెండరుగ పనిచేసే రామయ్య- ఇప్పుడు పియెంట్ శబ్దం అంతరార్థం అతనికి తెలిసింది. పియెంట్ గోడమీద కాండ్లకచ్చి ఉమ్మాయి. జేబులోనుంచి బిడికట్టు తీసి ముట్టించాడు.

"జెర్రి నడువే- అగ్గే ఆ సేల్ వెళ్ళు బంకర్లకు పోద్ది- నేముతన్నవే దిడ్డి! రాత్రి పని లావయ్యందా?" ఎవడో అరిచి చెప్పి తున్నాడు.

ఆ భయంకర శబ్దం మధ్య, ఉరుకులు వరుగుల పని మధ్య కార్మికులు నోరు తెరిస్తే అది తప్పక బూలే అవుతుంది.

రామయ్యకు ఆ మాట పోయిగా విని పిందింది. ముసలి దనడం మధ్య చిన్న నచ్చు- బిడి పాగ వసాలాని కంటేదాకా పీల్చి పాగ ముక్కుల్లనుంచి బయలుకు ఎదుస్తూ ఎదురుగున్న వోర్మెన్ కూర్చుండే కుర్చీకేసి చూశాడు- ఆ కుర్చీ పైభాగంలో అడ్డ దిడ్డంగా బోగ్గులో గీసిన బొమ్మా- ఇద్దరు

రెండు చేతులు జోడించి దండం బెడు తుంటే అతని చేతులు వనికాయి. మూడి పోయిన ముఖంలో ఇండాకటి రెండు సారా కంపలు గాని, కుర్చీగాని చమంత సంతోషాన్ని తేలేకపోయాయి. సేల్ కుప్పలు మోస్తున్న స్ట్రీలు కొందరు ఇక్కడేదో జరుగు తున్నదని అటుకేసి చచ్చారు.

మొదలు ఈగ మిసాల శాస్త్రీ మాట్లాడాడు.

"సింగరేణిలో రిటైరయ్యేదాకా పని చేయడమన్నది సాధారణంగా ఎంతో అదృష్ట పంతులైతే తప్ప దొరుకనిది. రామయ్య అదృష్టవంతుడు. ఈ కాలంలోవైతే ప్రతి వాడు తిండికన్నా తాగడానికే ఎక్కువ ప్రాధాన్యత విచ్చేస్తుంది. తాగడం మూలకంగా అలోగ్యం వెడిపోతుంది. ఫలితంగా కార్మికుడు సాధారణంగా పగలున పదిపాను సంవత్సరాల కన్నా ఎక్కువ పని చేయలేక పోతున్నాడు. మొన్న మన మేనేజింగ్ డైరెక్టర్ గారైన రావుగారు మిటింగ్ లో ఏం చెప్పారు?" శాస్త్రీ దగ్గి నీళ్ళు తాగాడు...

"గీసేదిర- సాలు వెళ్ళు దరుమరాకా అంటే దుడ్డిబల్లె నాడేవన్నట్టు చెప్పేతండు. రావు సేరేత్తే వా- శరీరం మండుతది- పొడకన్న పొడకన్నంల పొడిపొడి సానాలు దింటుండు" బంధారి పోకం కింద కూసున్నాడు లేచి నిలబడి అసహనంగా అన్నాడు. అతను అప్పటికే పూట్ గా తాగున్నాడు.

"సవరాద్ సెప్పేది సెప్పేవియ్యరాడు. సెప్పులు గోసిన కుక్కోలే" బిసగొండ శంకరయ్య.

"ఇగో సారు..." పోకం అడ్డుపోయాడు. అతనివైపు పక్కకు తీసుకోవారు.

"నాకు అడ్డం రాకుండ్లరా ఏ యక్క ఏడ నన్ను ముంగిల పడనియ్యరేతిరి. మనమంతా తాగి సెడిపోతున్నమని తీకునాలు తీర్తండు- మన మెండుకు తాగుతున్నమోలు- ఎటు వకవడక తాగుతున్నం" అన్నాడు పెద్ద వోరులో-

వెల్లెల్ ఆపీసర్ శాస్త్రీ జేపురించిన ముఖంలో మరేదో మాట్లాడి- మెరుపుల దండ ఒకటి రామయ్య మెడల్లో వేశాడు. కార్మికు లంతా చప్పల్లు చరిచారు. వణం పంపకం జరిగింది. నాకంటే నాకని కార్మికులు వడలు అందుకున్నారు.

"నాకు బయలు పనున్నది" అంటూ శాస్త్రీ వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ తరువాత సదానందం లేచి కాసేపు విచారంగా నిలుచున్నాడు.

"నాకు రామయ్యను చూస్తుంటే ఏం చెప్పాలో దోయడం లేదు. మనం ఒకరిమీద ఒకలం బడి కొట్టాడుకుంటాం- అందరం

ఈడికి కడుపు చేత బట్టుకుని వచ్చినవల్లమే. బయలుకు పోతే అందరం ఒక్కటే- ఈడి కొస్తే మాత్రం మందరం ఒకరిమీద ఒకలం కారాలు మిర్యాలు మారుతాం- మనలను ఆడివేద్ది ఇగో ఈ యం త్రాలు- రేపటినుంచి ఈ పన్నుడు, ఈ కొట్టలు రామయ్య కుండపు- రామయ్య రిటైర్ మెంట్ జీవితం ప్రశాంతంగా, పోయిగా గడవాలని కోరుతున్నాను" సదానందం హత్తుతూ కూర్చుండిపోయాడు.

కార్మికులు ఒకరి ముఖాలు ఒకరు చూసుకున్నారు.

"సర్వోదయ ఈడికి తలకాయల దిమా ఖున్నది" పూస్సేన్ కిసుక్కున వచ్చిండు.

రామయ్య ఖిన్నుడై కూర్చున్నాడు. అతని మెడదులో మూలులు లేచి సంఘర్షణ పోతున్నాయి.

తరువాత ఎవరు పిలువకుండానే బంధారు పోకం కుర్చీల దగ్గరికొచ్చి సాలు గుతుతూ "పిసముండ కొడుకు నను కుంటారు- సెవార్- తాగున్న... అయితే మాత్రం లైను దన్న- తాగుతు అంటే మతి కచ్చింది- బోగ్గుబాయి మన వెత్తురు తాగుతది- మనం సారా దాగుతం" తనండ్ల తానే నవ్వుకున్నాడు.

"సాలు సాలు నీ తాగుడు ముచ్చెల్లు" ఎవరో మందిలో నుండి-

సోలుపుగ నిలబడిన ఆడొల్లు నవ్వారు.

"సవరాద్-వా- ఏడన్న లైనుమీన బదాలె గదా! ఇగో గీ బాయి పని కచ్చిండు సంపాయింతుడంటారు. నాకు పెండ్లాంకామ్మంది అన్ని బోయినయ- బిక్ నిరంబున్" పోకం నాలిక తిరుగక బిక్కుమొహం వేశాడు.

అతన్ని పూస్సేన్ మందిలోకి పట్టుక పోయాడు.

"నువ్వే ఏడన్న మాట్లాడు" మన్నారు

కార్మికులు రామయ్య నుద్దేశించి. రామయ్య తలవ్రేపడ్డాడు... కొత్తగా, వింతగా అన్నడే నీ దలోనుంచి లేచినట్లుగా లేచి నిలబడ్డాడు... అతని కళ్ళల్లో నీటిపాగు తళుక్కున మెరిసింది.

"అయ్యలారా! నేను మీలో గల్చి రెక్కల్ల బొక్కల్ల మెరిచిన- కాని మాటంటే వన్ను మన్నించాలి" రెండు చేతులు జోడించి అందరికి మొక్కిండు... "నేను పల్లెల బుట్టిన- పంటలు దీసిన- చేతి కమరని కండలలోనే గీ బాయిలసాచ్చిన గిప్పడు సూత్రండ్లు గదా! ఒంట్ల గోరెడు మాంసం లేదు. నా ఒంట్లో బోగ్గు, బూడిద కలెగ్రాఫీ పోయింది... గిప్పడు బోగ్గు అచ్చిన సేల్ (రాము) తీర్చి అగ్గే బయటికి ఇసిరివేయ బడ్డ" రామయ్య గొంతు పూడుకపోయింది. పిక్కపోయిన రంపల మీదుగా బోల బోల కన్నీళ్ళు కారి దాచగట్టాయి.

ఎవరో అతని కన్నీళ్ళు తుడిచారు. అక్కడి కార్మికులంతా కదిలిపోయారు.

రామయ్యకు ఇత్తడి పిల్ల (డమ్ము) బహు మతిగా ఇచ్చారు.

రామయ్య అందరి కడుపుల తల బెట్టాడు. అలాయి బలాయి తీసుకున్నాడు.

ఆ కార్యక్రమంతా అయిపోయేసరికి సూర్యుడు క్రుంకాడు. చుట్టూ బోగ్గు పాగులు కమ్మకుంటుండగా రామయ్య చంకలో ఇత్తడి (డమ్ము) వెట్టుకుని నడువ సాగిండు. అతనికి మార్గంలో ఎన్నో జ్ఞాపకాలొచ్చాయి. అవి పుష్టంగా లేవు. కొస మొదలు లేవు. లీలగా పల్లె గుర్తుకొచ్చింది.

మార్గంలోనే మరో రెండు సారా ప్యాకెట్లు వేసుకున్నాడు. ఇప్పుడతనికి పూర్తిగా జ్ఞాపకాలు చెరిచిపోయాయి.

చౌరస్తా మీద నిలబడి "దీనమ్ముల కుక్కోల్- ఒంట్ల మొత్తం సారాయం గుంజు కున్నరు. బతుకు బొగ్గేపోయింది. ఇగో గీ నీళ్ళ (డంబు) యిచ్చిండ్లు" దాన్ని కొట్టి చూశాడు.

అతని మూలులు ఎవరు పట్టించుకోలేదు.

తప్ప తప్ప అడుగులేస్తూ, మధ్య మధ్య అగి ఊరు పేరు లేకుండా తిడుతూ రామయ్య నడుస్తున్నాడు... ఓ పడుపు జంటను తీక్షణంగా చూసి "నీ వొంట్లై వెత్తురు బాయి తాగుతది" అన్నాడు రామయ్య.

పడుపు జంట "పాపం దాగా తాగిండు" అనుకొంటూ వెళ్ళిపోయారు.

ఆ దారిలో నడిచేవాళ్ళవరు రామయ్య మూలులు పట్టించుకోలేదు. రామయ్య బట్టల సుంచి బోగ్గుగాని, బూడిద గాని రాలు తున్నదో లేదో చూడలేదు.

రామయ్య ఎట్టకేలకు తన క్యారరు చేరు కున్నాడు.

అన్నడే కొడుకు లక్ష్మీరాజం బజారు నుంచి వచ్చి దొక్క పైకేల్ స్టాండ్ పైకి శాస్త్రీ పైంటు అంగి జాగ్రత్తగా విడువబోయాడు.

రామయ్య క్యారరు ముందు నిలదొక్కకుని నిలబడి- "నిమే" అని కేకేశాడు భార్య సుద్దేశించి.

సెండ్లీ కావాలిన్న ఇద్దరు బిడ్డలు, పెండ్లై భర్త విడిచిపెట్టిన పెద్దబిడ్డ గాభరాగా బయలు కోచ్చారు.

"మీ అన్న ఏడ పచ్చిందే" అన్నాడు రామయ్య.

"గుడ్డెలుగుల పల్లెకు పొంం కోతకు బోయి- ఇంక రాలే" అన్నది భయం భయంగా పెద్దబిడ్డ.

రామయ్య కొడుకును చూశాడు-

"తూ నీ పుటుకు గాం- నన్ను ముంపుక ఇన్నొద్దులు తిన్నవే- ఇక మీ నాయిన్నను పనిల సుంచి తీసేసిండ్లు- ఎవ నిల్లు దోసుక తింటువే" రామయ్య కాడ కిచ్చి ఉమ్మేశాడు.

విడువబోతున్న బట్టలు మళ్ళీ వేసు కున్నాడు లక్ష్మీరాజం. తండ్రి నిదురబోయే దాకా సాధారణంగా ఈ ఇంటికి రాడు లక్ష్మీరాజం.

"తూ నీ యన్న వరకం" అనుకుంటూ దొక్క పైకిలేసుకుని బజారుమీద పడ్డాడు లక్ష్మీరాజం.

రామయ్య అదే బట్టలతో నుంచంలోకి ఒరిగిపోయాడు. పైన చీకటి నిండిన ఆకాశం లోకి చుక్కలు, చీకట్ల ఎవరికి కచ్చింప కుండా వెక్కి వెక్కి ఏడ్చాడు రామయ్య.

అల్లం కిజయ్య

ఆ పిల్లలో పనిచేసే కార్మికులు చాలా మంది ఎవరి పనుల్లోకి వాళ్ళు పడతారు. పట్టామీద పోతున్న బోగ్గు వెళ్ళల్లో నుంచి సేల్ ను తీసి కింద లోసేవాళ్ళు. పట్టా అటెండర్లు బండబూతులు తిట్టుకుంటూ వరుగులు పెడుతున్నారు.

సెల్ కి బంకరు కింద గల వ్యాగ్నులో బోగ్గు కూలుతోంది. బంకరుముఖద్వారం దగ్గర బోగ్గు బాయిలనుంచి వచ్చిన లారీలు అదే విధంగా బోగ్గు పోస్తున్నాయి. బోగ్గు

ధూళి ఆ ప్రాంతంలో ఓ మేఘంలా మనిషికి మనిషి కచ్చించకుండా కమ్మేసింది.

ఈ రాకాసిలో పాలు ఇచ్చి రోజులు తను కదిలాడు. కాని ఇప్పుడు ఈ రాకాసి తనను పక్కకు తోసేసింది.

ఈ రాకాసి పీలెలకు తన వెత్తురు, మాంసం అంటివున్నది. సేల్ తీస్తున్నప్పుడు తన ఎడంవేతి వేళ్ళు పట్టా కింద పడి తను చూస్తుండగానే బోగ్గులో కలిసి వెళ్ళు పోవడం మతికొచ్చింది.

రామయ్య మనసులో బోగ్గు రుమ్ములాగా ఎన్నో ఆలోచనలు మళ్ళు తిరిగాయి. ఇల్లారీకామీగా మిన్న పక్క నిలుచుండడం వింతగా కొత్తగా అనిపించింది.

అక్కడ వుండలేక రామయ్య పియెంట్ కింద అటేలు తిరిగాడు. తన పిల్లవాళ్ళు ఇంకా ఎందుకు వెంట్రుకన్న కుంపం బొట్టు పోవచ్చుకు కోసే మేకపోతు సుదులు వెల్లినట్లుగా వుంది.

బరిబాత పురుపులు అసహ్యంగా ఒకమీద ఒకడుండ్లి లెంక కిరు జరుపుతున్నారు. ఆ చిత్రంలో అధికార్ల మీద తీవ్రమైన కసి కచ్చిస్తోంది... అలాంటివి గోడమీద ఎక్కడ చూస్తే అక్కడ చాలా వున్నాయి.

రామయ్యకు ఆ చిత్రాలు కొత్తగా అసహ్యంగా కచ్చించాయి. అందులో పనిచేసేవాళ్ళకు అవి అక్కడున్నట్టే గుర్తుండదు.

బంధారి పోకం, సలిదపుడం పూస్సేన్, పూరగొండ దుర్గయ్య, బిసగొండ శంక రయ్య, రాయల్ రాజం, పాయిలి గట్టయ్య, మొఖద్దమ్ మల్లయ్య, ఎలక్ట్రీషియన్ రంగస్వామి, నోళ్ళల్లో జర్నా పాపలు వేసుకుని, తెల్లబట్ట లేసుకుని వచ్చారు. వాళ్ళు ఒక గంపలో వడలు, ఒక కొత్త ఇత్తడి నీళ్ళ (డమ్ము) తెచ్చారు...

సరిగ్గా అయిదు గంటలకు పియెంట్ పి అగిపోయింది.

ద్యూలే మీదినుంచి చాలామంది వచ్చారు.

సదానందం హడావిడి చేశాడు.

సదానందం కుర్చీ పక్క ఎక్కడినుంచో మరో రెండు కుర్చీలు తెప్పించి వేశారు.

ఈగ మిసాల వెల్లెరాసెన్ శాస్త్రీని పిలిచారు.

కార్మికులంతా పియెంట్ గోడకు ఆను కుని నిలుచున్నారు.

సదానందం రాసకొండ రామయ్యను పిలిచి కుర్చీమీద కూర్చోమన్నాడు.

రామయ్య తికమకపడ్డాడు. అందరికి